

KUHMO

Kuhmon kaupunki

ARVIOINTIKERTOMUS 2024

Tarkastuslautakunta 8.5.2025

Kuva: VEKE-hanke

Sisällys

1	Tarkastuslautakunta ja sen toiminta	4
1.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	4
1.2	Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2024.....	4
1.3	Tarkastuslautakunnan toiminta	4
2	Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi	5
3	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	5
3.1	Strategiset tavoitteet	5
3.2	Talouden tavoitteet	6
3.3	Kaupunginhallitus ja keskushallinnon palvelualue	8
3.4	Vetovoimaisuuden palvelualue.....	10
3.5	Työllisyyden edistämisen palvelualue	11
3.6	Henkilöstö	12
4	Kaupunkikonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja omistajaohjaus	13
5	Yhteenveto	14
6	Allekirjoitukset	15

1 Tarkastuslautakunta ja sen toiminta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tulee valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lautakunnan tulee myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunnan tulee myös valvoa kuntalain 84 § säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista sekä saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusilmoitukset on saatettu tiedoksi valtuustolle 17.12.2024. Ajantasaiset sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin internet-sivuilla.

Arviointi toteutuu kaupunginhallituksen, valiokuntien ja viranhaltijoiden toimintaa suunnitelmallisesti seuraten. Arviointikuulemiset ovat lautakunnalle merkittävä tapa kerätä tietoa.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2024

Kuhmon kaupungin tarkastuslautakuntaan kuuluvat seuraavat jäsenet:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Aila Heikkinen, pj.	Liisa Malinen
Kati Sarvela, vpj., ero 17.2.2025 § 18	Sabrina Logeais
Sabrina Logeais, 17.2.2025 § 19	-
Tauno Harinen	Maila Juntunen
Pekka Heikkinen (poissa 8/2023–5/2025)	Eino Kähkönen
Tapio Lipsonen	Janne Lehtonen
Kirsi Virtanen 19.12.2023 alkaen, vpj. 24.3.2025	Jari Kyllönen

Valtuustokauden aikana luottamustehtävästä luopuivat Marja-Stiina Suihko, Kati Sarvela ja Erja Kurtén.

Lautakunnan sihteerinä ja käsiteltävien asioiden valimistelijana on toiminut controller Sirpa Seppänen. Kuhmon kaupungin tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Antti Kääriäinen, KPMG Oy Ab.

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointivuonna toiminnasta viranhaltijoita ja tilintarkastajaa. Tarkastuslautakunta on arvioinut kaupungin tulosryhmien taloutta ja toimintaa kuulemalla vastuuhenkilöitä lautakunnan kokouksissa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuotta 2024 koskevaa arviointia varten yhdeksän kertaa. Valtuustokauden 2021-2025 viimeisen toimintavuoden 2024 arvioinnin painopistealueena oli erityisesti Vetovoimaisuuden palvelualue, mutta myös valtuustokauden toiminnan tarkastelu koko kaupunkiorganisaatiossa.

Arviointikertomuksen lähteinä ovat olleet Kuhmon kaupungin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2024, toimielinten kokouspöytäkirjat ja viranhaltijoiden toimittamat aineistot. Kuultavilta saadut selvitykset on otettu huomioon arviointityössä.

Tilikauden aikana seurattiin myös muiden toimielinten tavoitteiden toteutumista ja kaupungin talousproses- sia. Lautakunta on jakanut jäsenilleen vastuualueet, joiden toimintaa lautakunnan jäsenet ovat seuranneet. Lautakunnan jäsenet ovat raportoineet havainnoistaan lautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunta on myös perehtynyt tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen vuodelta 2024. Tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksia ja se tuo esiin tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteyden kaupungin strategiaan.

10.9.2024 Tilintarkastaja Antti Kääriäinen
 10.10.2024 Työllisyysasiantuntija Juha Heinonen, viestintä- ja matkailukoordinaattori Inka Makkonen
 7.11.2024 Elinkeinopäällikkö Pekka Horttanainen, projektipäälliköt Anne Huotari (Osaajia Kuhmoon Osku- hanke), Riitta Kosonen (Matkailun Master Plan -hanke), Ismo Mäkeläinen (Itäpuu-hanke), Sari Sirkkiä (Rajakunta-hanke) ja Katri Konttinen (Yhdistystoiminnan kehittämishanke)
 12.12.2024 Tilintarkastaja Antti Kääriäinen
 14.1.2025 Hallintojohtaja Pinja Kyllönen
 13.3.2025 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Heikki Huotari
 10.4.2025 Kaupunginjohtaja Juhana Juntunen
 24.4.2025 Tilintarkastaja Antti Kääriäinen
 8.5.2025 Arviointikertomus

Tarkastuslautakunnan sihteeri on raportoinut kokoukselle taloutta koskevat asiat (mm. talousarvio, tilinpäätös).

Tilintarkastuspalvelut kaudelle 2024-2026 tuottaa KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy.

2 Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Valtuusto on kokouksessaan 20.5.2024 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2023 tiedoksi ja kokouksessa 21.10.2024 saanut selvityksen vuoden 2023 arviointikertomuksessa esiin nousseista havainnoista.

3 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

3.1 Strategiset tavoitteet

1. **Kestävä kaupunki** (rakennamme puusta, vaikutamme hankinnoilla, fiksu omistaminen, pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino)

- Puu on materiaalina julkisissa rakennuksissa. Aalto-yliopiston Wood Program -juhlavuotisprojektina Kuhmon torille rakennettiin Kide-torilava.
- Kaupunki on pienentänyt energian kulutusta noin kuusi prosenttia edellisvuoden kulutuksesta.
- Aurinkovoimalapuiston suunnittelu on aloitettu Mäntymäen raviradan alueelle. Vetovoimaisuuden palvelualue on markkinoinut Mäntymäen yrityspuiston ja aurinkopaneelikentän aluetta.

2. Monipuolinen kannattava ja kansainvälinen elinkeinorakenne (yrittäjämönteisyys, tulomuuttopalvelut)

- Kaupunki on mukana KAMK:n hallinnoimassa vuoden mittaisessa, elokuun 2025 loppuun saakka kestävässä Kimppakyyti Kainuu: Kuhmo & Suomussalmi -hankkeessa omarahoitusosuudella. Rahoituksen hankkeelle on myöntänyt Kainuun ELY: Euroopan maaseuturahasto 2023-2027.
- Business Kainuu / ArcticLakeland/ wild Taiga / Itäpuu
- Kuhmon Matkailun MasterPlan –hankkeen (2024-2025) puitteissa kehitetään Kalevalankankaan aluetta ja palveluja. Hanketta on toteutettu yhteistyössä muun muassa Itäpuu ja Osku hankkeiden kanssa.
- Kalevalakylän rakennusten ja käyttötarpeiden kehittäminen on käynnissä yhteistyössä tapahtumatuottajien ja hotelli Kalevalan kanssa.

3. Täyttä elämää keskustassa ja kylissä – hyvinvoivat kuhmolaiset (aktiiviset toimijat, osalliset ihmiset, elämän murroskohdat ja ikä huomioiden)

- Yhdistystoiminnan kehittämishankkeen kautta edistetään yhdistysten ja kaupungin välistä yhteistyötä, yhdistysten näkyvyyttä ja hallintoa sekä toimitilakysymyksiä.

4. Tunnettu ja verkostoitunut kaupunki

- Kuhmo kuuluu UNESCO:n luovien kaupunkien verkostoon kirjallisuuskaupunkina. Lisäksi Kuhmo on mukana yhdessä 38 pohjoisen kunnan ja kaupungin kanssa Euroopan kulttuuripääkaupunkivuodessa 2026 teemalla kulttuuri-ilmastonmuutos (Oulu2026).
- Visit-Kuhmo-kanavien kautta haetaan näkyvyyttä matkailulle ja tapahtumille. Lisäksi Kuhmo on mukana Artic Lakeland-verkostossa. Kuntayhteistyötä matkailussa tehdään Sotkamon kanssa.
- Vaikuttavampaa yhteistyötä rajakaupungeissa ja -kunnissa hankkeen (8/2023-8/2025) tavoitteena on vahvistaa rajaseutujen kuntien yhteistä strategista kehittämistä ja vakiinnuttaa yhteistyötä. Verkostotyön lisäksi tavoitteena on nykyistä parempi ennakointityö ja varautumisen kokonaisuus Suomen pismimmällä yhtäjaksoisella maarajalla. Hankkeen puitteissa järjestettiin 10.4.2024 Rajafoorumi Kuhmostalossa. Hankkeen budjetti on 319 tuhatta euroa ja hankkeeseen osallistuneet 12 rajakuntaa ovat vastaanottaneet 64 tuhannen euron omarahoitusosuudesta. Kuhmon osuus omarahoituksesta on noin 6 tuhatta euroa. *Hankkeen avulla on saatu näkyvyyttä rajakunnille sekä saatettu alkuun yhteistyöverkosto sekä virka- että luottamusmiesjohdolle ja samalla tuotu kuntalaisille tietoutta varautumisen ja turvallisuuden toimenpiteistä.*

Tarkastuslautakunta toteaa, että Vetovoimaisuuden palvelualueella käynnissä olevien eri hankkeiden avulla kaupunki on pyrkinyt vastaamaan valtuustokauden 2021-2025 kaupunkistrategian tavoitteisiin. Yhteistyö hankkeiden välillä on tukenut hankkeiden tavoitteiden toteutumista. Hankekartta kuvattuna luvussa 3.4.

3.2 Talouden tavoitteet

Kuhmon kaupungin tilinpäätös vuodelta 2024 on 1,578 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja tulos ylitti talousarvion 192,0 tuhannella eurolla. Verotulot toteutuivat 1 252 tuhatta euroa budjetoitua parempana, mutta vain 251 tuhatta euroa edellisvuotta parempana. Valtiosuudet olivat 152 tuhatta euroa budjetoitua suuremmat, mutta vuoteen 2023 nähden 975 tuhatta euroa paremmat. Rahoitustuotot ja -kulut olivat 0,644 miljoonaa euroa talousarviota suuremmat. Hyvä tulos mahdollisti purkuvaraukset Piilolan koulun teknisen siiven osalta (180 t€) sekä Oppimiskeskuksen rakennuksista (550 t€). Lisäksi tehtiin Oppimiskeskuksen rakennuksiin liittyen lisäpoiston (434 t€) ja sekä kyläkoulujen Lentua ja Hietaperä lisäpoistot (51 t€). Kuhmon Yrityssampo Oy:n osakkeiden arvonalentumista kirjattiin 440 tuhatta euroa. Arvonalentuminen oli huomioitu talousarviossa 2024.

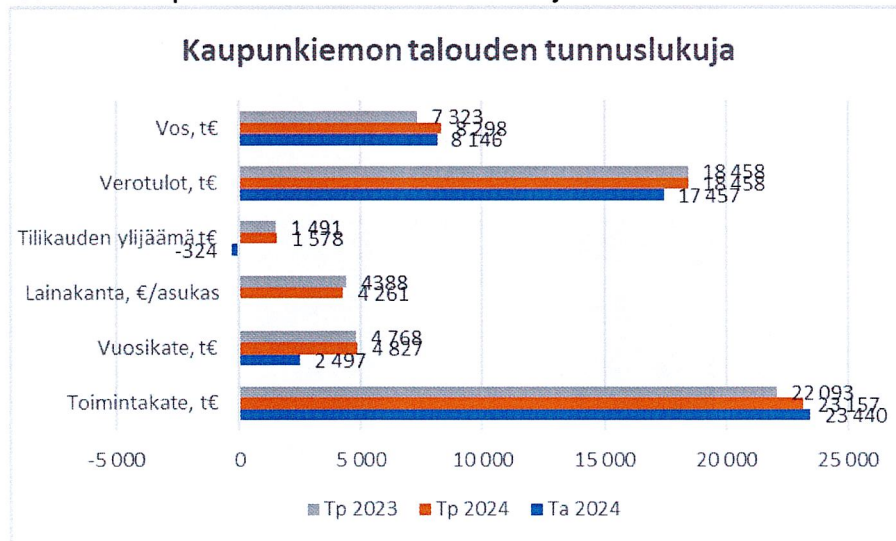
Talouden toteutumisen vertailussa 2023-2024 on huomioitava Ateria- ja puhtauspalvelujen henkilöstön siirtyminen Sol-Vireko ryhmittymän palvelukseen 1.2.2024 alkaen. Ateria- ja puhtauspalvelujen tuottamisesta

omana toimintana luopumisen vaikutus toimintakatteeseen on -771 tuhatta euroa edellisvuoteen nähden (ulkoiset nettomenot). Ulkoiset ruokailukulut (2-12/2024) olivat 524 tuhatta euroa. Puhtaanapito- ja pesulapalvelumenot olivat vastaavasti 507 tuhatta euroa euroa. Sisäiset ateria- ja puhtauspalvelut (netto) pienenevät 855 tuhatta euroa.

Mikäli purkuvarauksia (2024 730 t€, 2023 130 t€) ei huomioida, toimintakate huononi edellisvuoteen nähden 463 tuhatta euroa. Myyntituotot putosivat kaikkiaan noin 1 066 tuhatta euroa edellisvuoteen nähden. Henkilöstömenot pienenevät 793 tuhatta euroa ja palvelujen ostot kasvoivat 599 tuhatta euroa.

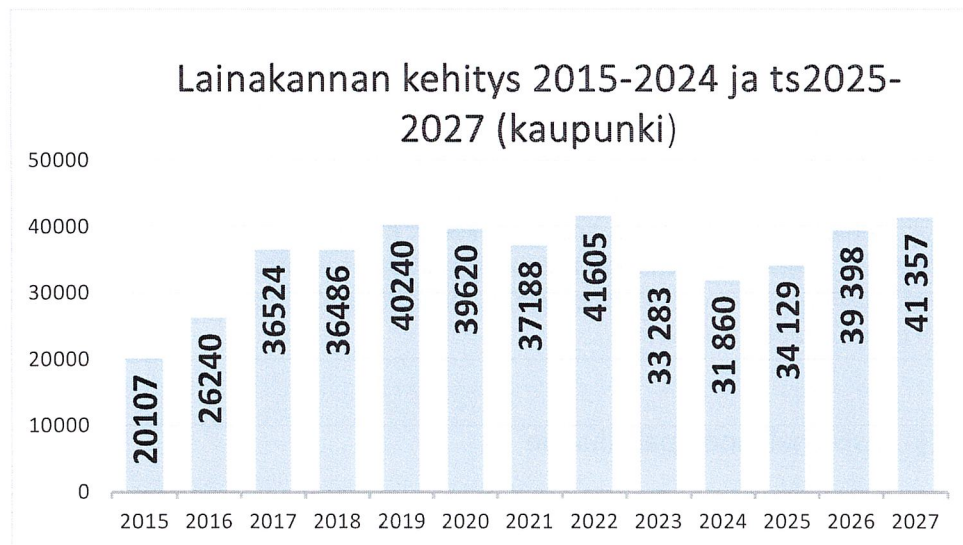
Tilinpäätöksessä 2024 vuosikate/poistot % oli 146,68. Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä.

Taulukko: Kaupunkiemon talouden tunnuslukuja

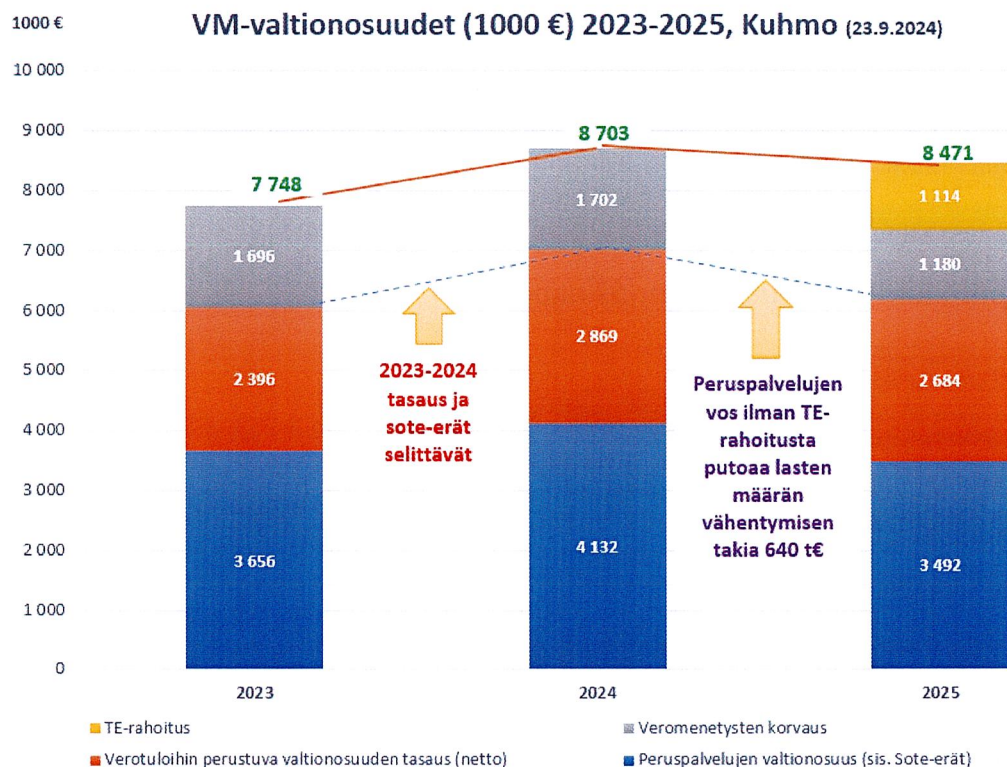

Kaupungin lainakanta on ollut vuosina 2017-2022 yli 36 miljoonaa euroa. Vuosina 2023 ja 2024 lainakantaa on saatu painettua lähemmäs 30 miljoonaan. Tehdyt investoinnit ovat olleet tarpeellisia, mutta samalla lainakanta on pysynyt korkeana. Suunnitelmavuosiin kohdentuva investointitarve kasvattaa lainakantaa merkittävästi (kuva).

Kuva: Lainakannan kehitys

Tarkastuslautakunta toteaa, että kriisikuntakriteerit eivät täyttyneet vuosien 2023 ja 2024 osalta. Huomioitava on kuitenkin, että kaupunkiemon lainakanta on keskimääräistä korkeampi. Lisäksi kunnan tuloveroprosentti (9,4 %) vuonna 2024 oli vain hieman vajaa kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti 7,46 %.

Tarkastuslautakunta toteaa talouden toteutuneen vuosina 2023-2024 budjetoitua parempana. Hyvää tulosta selittää niin verotulojen kuin myös valtionosuuksien toteutuminen odotettua parempana. Selittävänä tekijänä ovat verotulojen taseus ja sote-erät. Valtionosuudet pienenevät vuodesta 2024 vuoteen 2025 lasten määrän vähentymisen takia, vaikka TE-uudistuksen vos omalta osaltaan kasvattaa valtionosuutta. Lisäksi rahoitusarvopaperien tuotto on ollut suotuisa. Vuoden 2025 osalta USA:n presidentin asettamat tullit ovat pistäneet maailman talousnäkymät ja markkinat sekaisin ja epävarmuus sijoittajien keskuudessa on lisääntynyt laajasti. Kaupungin taseeseen kerrytetty ylijäämä vuosilta 2021-2024 on yhteensä 8,2 miljoonaa euroa, ja se on hyvä puskuri mahdollisia tulevia taloudellisia haasteita silmällä pitäen.

Terveysaseman rakentaminen kunnan taseeseen

Terveysasema on kuuhmolaisille elintärkeä, sillä nykyinen rakennus on tullut tiensä päähän. Kaupunki hyväksyi (5.11.2024 § 208) Kainuun Hyvinvointialueen ehdotuksen, että sote-keskuksen tilojen rakentajana on kaupunki ja hyvinvointialue vuokraa tilat pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Rakennettava kiinteistö siirretään hva-kiinteistöistä muodostettavaan yhtiöön vuoden 2026 alusta. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että tilojen vuokraamiseen liittyvien asiakirjojen laadintaan panostetaan, jotta mahdollisessa riitatilanteessa sopimukset turvaavat kaupungin etua oikeudenmukaisesti.

3.3 Kaupunginhallitus ja keskushallinnon palvelualue

Petola

Eduskunta hyväksyi Ystävyyden puistonlain muuttamisen. Lainmuutoksen myötä Kuhmon Tönölänniemessä oleva luontokeskus Petolan ja Ystävyyden puiston tutkimuskeskuksen toiminta päättyy. Vuonna 1993

rakennettu luontokeskus ja puistoon palkattava henkilöstö olivat kompensatiota Kuhmon kaupungille valtion maiden suojelusta johtuvasta metsätaloustyöpaikkojen vähenemisestä alueella. *Tarkastuslautakunta toteaa kaupungin käyneen aktiivista vuoropuhelua luontokeskuksen toiminnan säilyttämisen puolesta. On valitettavaa, että Metsähallitus on aloittanut palvelujen alasajon, esimerkiksi Suomen Luontopäivää ei järjestetty enää elokuussa 2024.*

Siltarahoitus

Kuhmon kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 24.10.2022 § 62 päättänyt siltarahoituksen myöntämisen periaatteista yhdistyksille. Päädettyjen periaatteiden mukaisesti Kuhmon kaupunki voi myöntää silta- eli väliaikaisrahoitusta yhdistyksille tietyin ehdoin. *Tarkastuslautakunta pitää siltarahoitusta erittäin hyvänä asiana, sillä se mahdollistaa pienten yhdistysten isompiakin hankintoja.*

Ateriat- ja puhtaanapalvelut ulkoistaminen

Puhtaus- ja ateriapalveluiden ulkoistaminen oli viime vuonna iso muutos. Kilpailuttaminen oli välttämätön työpaikkojen turvaamiseksi. Uusi palveluntuottaja aloitti toimintansa 1.2.2024 lukien. Palveluntuottajan vaihtuminen ja ruokareseptiikan muuttuminen sai aikaan valtavan somekohun. Kaupunki on seurannut palvelun laatua ja annettujen palautteiden perusteella on käyty neuvottelua palveluntuottajan kanssa. *Tarkastuslautakunta toteaa, että valitukset on otettu vakavasti, ja ne on tarkistettu/ ja tarvittaessa ryhdytty korjaaviin toimenpiteisiin.*

Hankinnat ja hankintasopimukset

Kuhmon kaupungin strategian 1.2. kohdassa lukee; Vaikutamme hankinnoilla. Kaupunki haluaa olla vastuullinen, tehokas ja tasapuolisesti kaikkia kohteleva hankintayksikkö, jonka tavoitteena lisäksi on, että myös paikalliset yritykset pystyvät jättämään tarjouksia kunnan hankintoihin.

Erilaisia hankintoja vuonna 2024 tehtiin 10,8 miljoonalla eurolla, joka on 38 % käyttötalousmenoista. Myös investoinnit sisältävät huomattavia hankintoja, palvelujen ostoja ja tarvikkeita. Viranhaltijoiden tekemiä uusia hankintapäätöksiä oli 72, joista yli puolet teki kaupunginjohtaja (13) ja tekninen johtaja (24), joten erilaisten hankintojen tekemiseen menee myös huomattava osa työajasta.

Kaupungin Hankintaohjeessa (Kh9.4.2024 § 80) on yksityiskohtaiset ohjeet hankintojen tekemisestä ja myös Hallintosäännössä (päivitetty 4.12.2024) 72.1. kohdassa määritellään hankintavaltuuksista. Kuhmon kaupungilla ei ole varsinaista hankintaosastoa. Kuljetussuunnittelijan tehtäviin on sisällytetty hankintatoiminnan ohjaus ja kehittäminen. Hankintakalenteri hankintojen seurantaa ja kilpailutuksien suunnittelua silmällä pitäen on laadittu vuonna 2023. Kaupungilla on käytössään sähköinen hankintajärjestelmä Cludia kilpailutus, joka soveltuu kaikkiin hankintamenettelyihin ja hankintatyyppeihin hankinnan arvosta riippumatta.

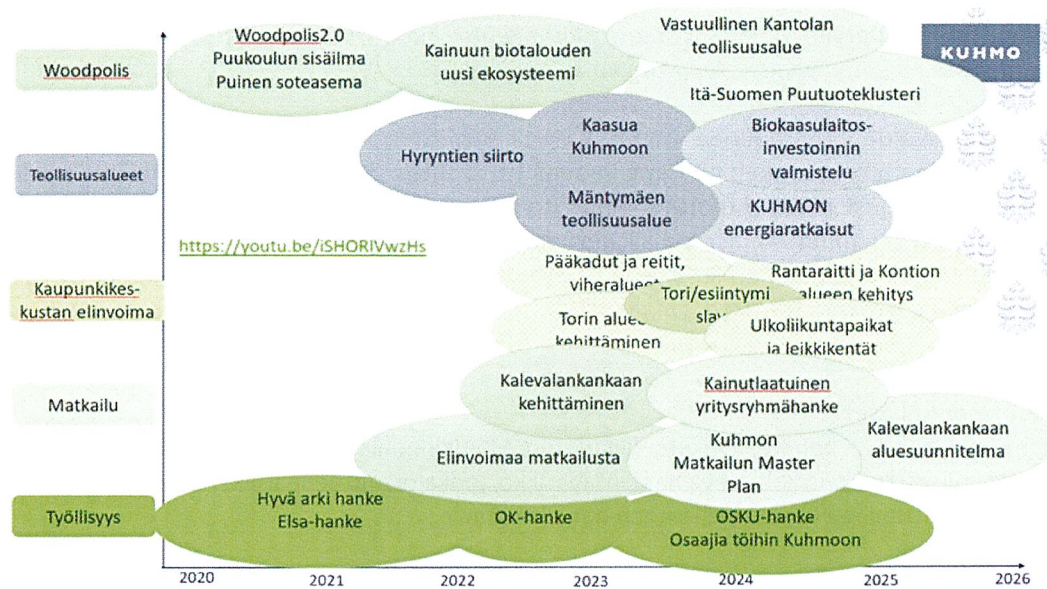
Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että Hankintakalenteri on käyttöön otettu ja näin yksittäisten kilpailutusten ajankohta ei enää "tule yllätyksenä" ja hankintojen suunnitteluun ja kilpailutuksiin valmistautumiseen jää tarpeeksi aikaa. Myös yksittäisten viranhaltijoiden aktiivisuus paikallisten yrittäjien käyttämisestä silloin, kun sille on edellytykset ja mahdollisuudet on hyvin positiivista ja tukee Kuhmon elinkeinoelämän kehittämistä ja toteuttaa mainiosti strategian kohtaa 2.6. Yrittäjämynönteinen kaupunki sekä osaltaan kohtaa 3.4. Työllisyyden edistäminen.

Tarkastuslautakunta toivoo, että 1.1.2026 voimaantulevan uuden Hankintalain ja sen soveltamisen omaksumiseksi hankintojen valmistelijoille ja tekijöille järjestetään soveltuva koulutus, jotta sujuvat hankinnat ja vankka hankintaosaamisen pääoma kaupungissamme lisääntyisi. Etenkin monien vastuullisuuskriteerien tunnistaminen ja käyttäminen jo tarjouspyynnöissä viestii kaupunkimme olevan itse vastuullinen ja näin ollen se kiinnittää etenkin vastuullisten tarjoajien mielenkiintoa tarjousta kohtaan. Myös hankintasopimuksiin liittyvän juridiikan tunteminen auttaa hankintayksikköä, sillä silloin minimoidaan erilaiset valitukset Markkinaoikeuteen. Lisäksi sopimuskauden aikaisten laatuksiteerien seurannan hyvä suunnittelu ja toteutus mahdollisine sanktioineen tai vahingonkorvauksineen sujuu paremmin ilman pitkiä ja hankalia oikeudenkäyntejä.

3.4 Vetovoimaisuuden palvelualue

Vuoden 2024 aikana kaupungin kehitystoiminta on ollut laajimmillaan viime vuosiin verrattuna. Vetovoimaisuuden palvelualueen toimesta vuonna 2024 käynnistyi viisi uutta kaupungin omaa hanketta sekä viisi yhteistyöhanketta eri toimijoiden kanssa, yhteistyötä on tehty myös naapurikuntien kanssa. Vuoden 2024 henkilöstöresurssi uusissa hankkeissa on 10 hanketyöntekijää.

VETOVOIMAISUUDEN PALVELUALUE, HANKKEET

Hanketoimintaan käytetyt taloudelliset resurssit (e, netto) vuosina 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Elinkeinojen kehittäminen	181 639	135 460	171 874	179 841
Elinvoimapalvelujen projektit	45 544	72 990	52 174	144 128
	227 183	208 450	224 048	323 969

Kaupungin hallinnoimien elinvoimapalvelujen projektien nettomenot 2021-2024 olivat 315 tuhatta euroa. Projekteihin saatiin avustusta yhteensä 1.475 tuhatta euroa eli noin 80 prosenttia toteutuneista kustannuksista. Elinkeinojen kehittämismäärärahoista maksetaan kaupungin omarahoitusosuus kumppaneiden hallinnoimiin projekteihin.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä hankkeiden välillä tehtyä runsaasta hyvästä yhteistyöstä, mikä parantaa merkittävästi kehitystoiminnan vaikuttavuutta. Hankeyhteistyöllä autetaan yritysten ja yhdistysten verkostoitumista ja kommunikointia kaupungin suuntaan.

Kuhmon kaupungin toiminnassa on otettu ikäihmiset hyvin huomioon, mm. kirjastopalveluissa on toteutettu yhteistyössä kaupungin ja LC Kuhmo/Helenoiden kanssa ikäihmisille suunnattua matalankynnyksen digineuvontaa. Lisäksi hyvinvointia tukevia palveluja, kuten lukuhetkiä on viety ikäihmisten luo hoivalaitoksiin. Kulttuuripalveluissa on painotettu yhteisöllisiä matalan kynnyksen tapahtumia. *Tarkastuslautakunta pitää tätä toimintaa hyvänä asiana.*

Omatoimikirjasto aloitti toimintansa 1.4.2022. *Saadun kuntalaispalautteen perusteella malli on otettu vastaan positiivisesti.*

Viestintä

Viestintä johtaa Kuhmossa kaupunginjohtaja. Viestintää on vahvistettu rekrytoimalla viestintä- ja matkailukoordinaattorin syksyllä 2023. Kaupunki osallistuu vuosittain tammikuussa Helsingissä järjestettävälle

matkamessuille. Kuhmon kaupungin viestintään on panostettu mm. lyhytvideomarkkinointipilotti yhteistyössä OSKU-hankkeen ja Yhdistystoiminnan hankkeen kanssa. Kuhmon www-sivuille on lisätty VISIT-Kuhmo osio. Sivuston kehittäminen jatkuu edelleen muun muassa yhteystietojen lisäämisellä. Ohjelmapalvelut yrittäjät lisäävät omat tuotteet pikkuhiljaa (Haaste: tuotteiden lisääminen DataHub kautta). *Tarkastuslautakunta toteaa viestinnän lisääntyneen sekä yritysten ja yhdistysten osallistuneen aktiivisesti tuomaan tarjontaan palveluja esille eri kanavien välityksellä. Some-näkyvyyttä (facebook, tiktok, instagram) on lisätty ja se tukee Kuhmo-brändin tunnettuisuutta niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.*

3.5 Työllisyyden edistämisen palvelualue

Valtuustokaudella 2021-2024 kaupunki toteutti Tahko-hallin työllisyysprojektin omarahoitteisena. Projektin puitteissa työtehtäviä oli opinnollistettu ja se mahdollisti osaamistodistuksen saamisen Tahko-hallin työtehtävistä sekä ammatillisen tutkinnon osan suorittamisen näyttönä.

Työllistämisen edistämiseen käytetyt taloudelliset panostukset (euroa, netto) vuosina 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Kuhmon Työvire, tuki	60 000	60 000	70 000	70 000
Kaupungin työllistämistuki	92 265	70 805	30 767	57 462
Tahko-hallitoiminta, nettomeno	65 589	119 426	323 529	318 611
Elsa-hanke, nettomeno	70 244	3 519		
Palkkatuki	102 279	114 800	18 777	1 982
Eläkeselvittelyt	4 272	8 960	8 875	
Työllistämisen edistämisen pilotti	116 952	142 815	155 902	205 420
Hallinto ym.	55 149	81 802	74 466	105 254
Yhteensä	566 751	602 127	682 317	758 729
Kela/passiivityömarkkinatuki	600 270	417 859	425 599	377 712
Työttömyysaste -% keskimäärin	12,0 %	11,4 %	10,2 %	10,8 %
Ikäjakama 20-64-v.	3 736	3 584	3 474	3 343

Lähiötupa

Lähiötupatoiminta käynnistettiin uudelleen 2016–2017 vaihteessa. Lähiötupatoiminta on tuonut yhteisöllisyyttä alueelle. Tuvan toiminnalla on suuri merkitys Kuhmon kaupungille ja myös Kainuun hyvinvointialueen aikuisosiaalityölle osallistavuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavana toimintana. Lähiötupa on äärimmäisen tarpeellinen kohtauspaikka sadoille ihmisille, se on todella tärkeä matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Ihmisillä on paljon kokemuksia, etteivät he ole osallisia yhteisöissä. Yksinäisyyttä on paljon.

Lähiötuvan tupavastaavan henkilöstöresurssi on ollut sidoksissa Tahko-hallin toimintaan. Tahko-hallin työllisyysprojektin loppuessa, kaupungilla ei ole jatkossa osoittaa henkilöstöresursseja Lähiötuvan toimintaan.

Tahko-halli

Tahko-hallin toiminta on ollut tärkeä työkalu pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Lisääntynyt työelämäosallisuus vahvisti yksilöiden kuulumista yhteiskuntaan palkkatyön kautta sekä lisäsi työllistettyjen henkilöiden työelämävalmiuksia. Tahko-hallin työllisyysprojektilla oli suuri merkitys siihen, että vuonna 2024 Kuhmon kaupungin passiivityömarkkinatukimaksut KELA:lle alenivat neljättä vuotta peräkkäin.

Kuhmon Työvire ry

Kaupunki on tukenut Kuhmon Työvireen toimintaa vuosittain 60–70 tuhannella eurolla. Kaikkein heikoimmassa asemassa työmarkkinoilla olevia henkilöitä on osallistettu työelämään Kuhmon Työvire ry:n avulla asiakaslähtöisesti ja valmennuksellista työotetta käyttäen. Tahkohallin ja Kuhmon Työvire ry:n asiakkaita on edennyt sekä työkokeiluihin että palkkatyöhön Kuhmon yrityksissä.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan työllisyyden edistämisen palvelualue on tavoiteltu työpaikka Kuhmossa. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä toimintana työllisyyden edistämisessä myös heikoimmassa

asemassa olevien osallistaminen työelämään tukitoimien avulla. Lisäksi sosiaalisen kanssakäymisen tärkeys korostuu mm. Lähiötupatoiminnassa.

3.6 Henkilöstö

Henkilöstökyselyn tulokset

Kuhmon kaupungin henkilöstölle toteutettiin työhyvinvointikysely joulukuussa 2024. Kysely toteutettiin Kevan tarjoamalla hyvinvointikyselypohjalla. Kyselyn vastausprosentti oli noin 60 %. Edellinen vastaavanlainen kysely toteutettiin joulukuussa 2020. Koko kaupungin vastauksissa oli selkeä parannus edelliseen, neljä vuotta sitten järjestettyyn, vastaavaan kyselyyn. Havaittavissa oli myös selkeää vaihtelua eri yksiköiden vastauksissa.

Kyselyn tulosten mukaan työn sujuminen työyhteisössä on pysynyt ennallaan. Työtehtävät ja omat voimavarat osion vastaukset ovat parantuneet kaikilta osin edelliseen kyselyyn verrattuna. Lähiesihenkilötyötä koskeissa kysymyksissä on myös kaikki osa-alueet parantuneet edelliseen verrattuna. Myös työnantajan toiminta kysymyksissä on tapahtunut parannusta kaikilla osa-alueilla. Kyselyn mukaan 74 % vastanneista suosittelee nykyistä työpaikkaa tuttavalleen, lukema on varsin hyvä.

Esihenkilöitä on ohjeistettu kyselyn tulosten läpikäymisessä työyksiköissä yhdessä henkilöstön kanssa.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä asiana sitä, että tulokset ovat parantuneet edellisestä mittauksesta. Lisäksi tarkastuslautakunnan mukaan on äärimmäisen tärkeää, että tulokset käydään läpi yhdessä henkilöstön kanssa. Tarkastuslautakunnan mielestä Kevan tarjoama kysely antaa hyvää tietoa ja vertailupohjaa siitä, miten asiat ovat tällä hetkellä ja miten ovat muuttuneet verrattuna Kevan edelliseen kyselyyn. Kevan antama kysely on informatiivisempi kuin aikaisempi Signi-kysely.

Henkilöstöraportti - Henkilöstön vaihtuvuus/rekrytoinnit (eläköitymiset, projektihenkilöstö)

Kuhmon kaupungin henkilöstön määrä väheni vuoteen 2023 29 henkilöllä. Liikkeenluovutuksella toisen työnantajan palvelukseen siirtyi 24 henkilöä ja eläköityvien määrä oli 15. Vetovoimaisuuden palvelualueella lisäys oli 6,1 henkilöä. Tähän on syynä useat projektit ja hankkeet, joita alkoi loppuvuodesta 2023 ja vuoden 2024 alussa.

Kuhmon kaupungin henkilöstön keski-ikä oli 49 vuotta. Kuhmon kaupungilla henkilöstöstä yli 60-vuotiaita oli 19 % ja alle 30-vuotiaita 5 %. Suurin ikäryhmä vakituudessa henkilöstössä on 55–59-vuotiaat naiset, joita oli 41 henkilöä. Kevan eläköitymisennusteen mukaan Kuhmon kaupungista jää vanhuuseläkkeelle vuosien 2025 – 2030 aikana 29 henkilöä.

Kaikki vuoden 2024 aikana tehdyt rekrytoinnit (pl. sijaisuudet) ovat vaatineet kaupungin johtoryhmän hyväksynnän. Eläköityvien tilalle ei automaattisesti ole palkattu henkilöstöä, vaan palveluja on tarkasteltu muuttuvien tarpeiden näkökulmasta. Käytännössä toimenkuvia on muokattu yhdistelemällä eri tehtäviä.

Ikääntyvä henkilöstö vaatii esihenkilötyössä erityistä työkykyjohtamista. Kuhmon kaupunki sai Kevalta hankerahoitusta Vaikuttava työkykyjohtaminen-hankkeeseen. Vuoden mittainen hanke alkoi joulukuussa 2024. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa esihenkilöiden työkykyjohtamista ja luoda ketterä pieneen kuntaan sopiva varhaisen välittämisen malli. *Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä asiana edellä mainittua hanketta, jolla taataan esihenkilöille koulutusta tärkeään työkykyjohtamiseen, vaikka varsinaiset tulokset näkyvät vuosien kuluessa.*

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota Kuhmon kaupungin työterveyshuollon palvelujen runsaampaan käyttöön, kuin mitä toimialalla yleisesti. Henkilöstöraportin mukaan kustannuksia nostavia tekijöitä ovat esimerkiksi hakeutuminen työterveyshuoltoon virusinfektioiden vuoksi heti sairastumisen alussa, vaikka esihenkilön luvalla voi olla poissa työstä neljä päivää. Kuitenkin sairauspoissaolomäärät ovat vähentyneet 0,5

prosenttia edellisvuoteen nähden. Jatkossa tavoitteena on, että työterveyshuollon kustannukset painottuvat jatkossa enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan.

4 Kaupunkikonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja omistajaohjaus

Kuntalain mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Vanha konserniohje vuodelta 2014 on päivitetty vuoden 2024 lopussa.

Kuhmon kaupunkikonserni 2024 muodostui seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

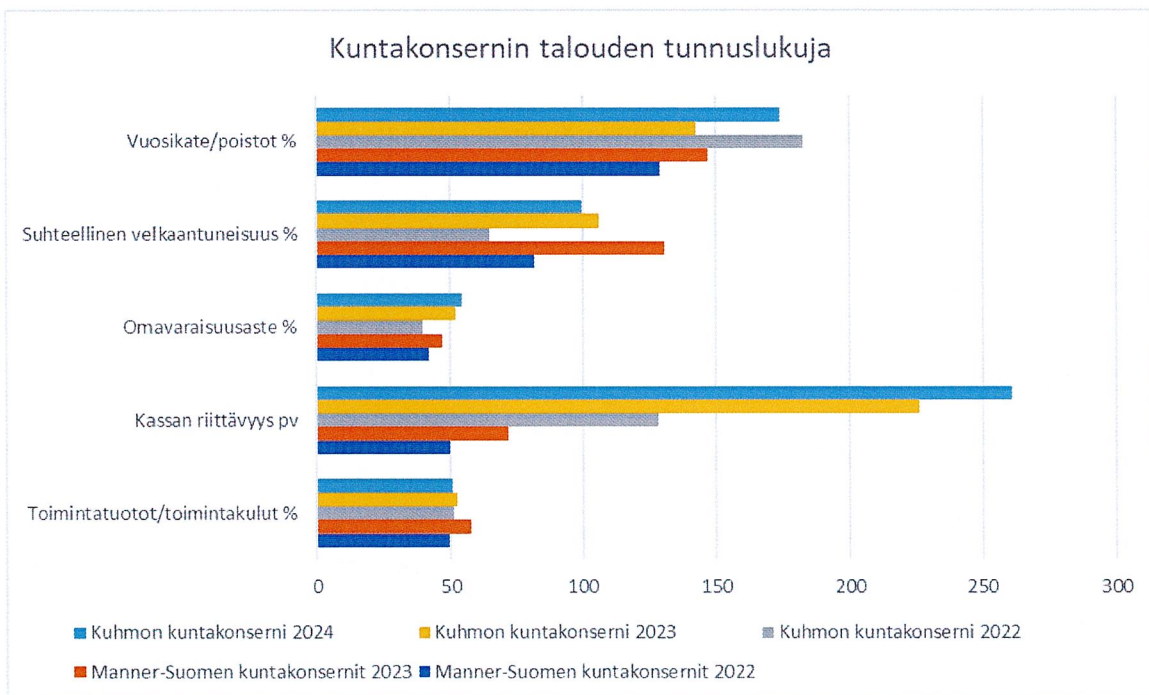
Tytäryhteisöt

- Kuhmon VesiEnergia Oy (100 %)
- KOy Kuhmon Terva-asunnot (100 %)
- Kuhmon Yrityssampo Oy (100 %)
- KOy Kuhmon Kulttuuritalo (94 %)
- Kuhmon Lämpö Oy (51,32 %)

Osakkuus- ja omistusyhteisöt

- Kainuun jätehuollon kuntayhtymä (12,57 %)
- Kainuun Liitto (12,44 %)

Taulukko: Kuhmon kaupunkikonsernin talouden tunnusluvut 2022–2024 ja vertailutietona Mannersuomen Kuntakonsernit 2022–2023

Vuosikate prosenttia poistoista kuvaa konsernin tulorahoituksen riittävyyttä. Kun arvo on suurempi kuin 100 %, tulorahoituksen voidaan olettaa olevan riittävä. *Tunnusluku parani vuoteen 2023 nähden. Vuosikate 2024 olisi ollut 730 tuhatta euroa parempi, ellei purkuvarausta olisi tehty. Vuosi 2023 ei suoraan vertailukelpoinen vuoteen 2022 nähden sote:n osuuden poistuttua tuloista (verotulot -40 % ja valtionosuus -80 %).*

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Jonkinasteisena mittarina voidaan pitää 50 % velkaisuusastetta, jonka yli tunnusluku ei saisi mennä. *Vuosien 2023-2024 tunnusluku kuvaa todellisuutta paremmin aiempiin vuosiin nähden soten osuuden poistuttua valtionosuustuloista. Velkaantuneisuus pieneni hivenen vuoteen 2023 nähden, mutta on edelleen korkea.*

Omavaraisuusasteella kuvataan konsernin omavaraisuutta. Alle 50 % omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. *Kuhmon kaupunkikonsernin omavaraisuusastetta kuvaava tunnusluku ylitti juuri ja juuri tavoitearvon 50 % sekä vuonna 2023 että 2024.*

Kassan riittävyys kuvaa konsernin maksuvalmiutta. Tunnusluku kertoo, kuinka monta päivää kassasta maksut voidaan kattaa konsernin varoilla. *Kassan riittävyys parani vuoteen 2023 nähden.*

Kiinteistö Oy Kuhmon Kulttuuritalo

Vuonna 2024 oli Kuhmo-talon 31. täysi toimintavuosi. Liikevaihto on noussut ja käyttökate on positiivinen, mutta taloustilanne on vaikea. Suurimpana syynä ovat korjausvelan kasaantuminen ja kiinteistökulujen kasvu. Merkittäviä korjauksia on tehty, kuten kattoremontti kesällä 2024. Tilikauden 2024 tappio on -75 tuhatta euroa.

Kuhmo-talon ohjelmistossa näky vahvasti Kuhmon vahva kulttuuriosaaminen ja harrastuneisuus (mm musiikkiopisto, tanssit). Talossa järjestettiin 611 erilaista tilaisuutta. Yhteistyö jatkuu kulttuuri- ja luontomatkailun sekä yrityksen kanssa. Toimitusjohtaja vaihtunut elokuussa 2024.

Kuhmon Yrityssampo Oy

Kuhmon Yrityssammon tilikauden 2024 tappio on -107 tuhatta euroa. Kaupunkiemon myöntämällä 40 tuhannen euron konserniavustuksella on katettu tyhjistä tiloista syntynyttä hoitoalijäämää. Tilojen käyttöaste vuoden 2024 lopussa oli 94 prosenttia, kun se vuonna 2023 oli 83 prosenttia. Sammontakojankatu 8 halli on myyty ja Piri-, Merta- ja Tahko-halleista tehty lunastussopimukset.

Kuhmon VesiEnergia Oy:n tulos oli vajaat 2 tuhatta euroa, Kuhmon Terva-asuntojen tulos oli 0 tuhatta euroa ja Kuhmon Lämpö Oy:n tulos 11 tuhatta euroa positiivinen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin tytäryhtiöistä tappiollisen tuloksen tekivät Kiinteistö Oy Kuhmon Kulttuuritalo ja Kuhmo Yrityssampo Oy.

5 Yhteenveto

Valtuustokausi 2021-2024 oli poikkeuksellinen monin tavoin.

Ukrainan sodan alkaminen helmikuussa 2022 ja siitä seuranneet on korkojen ja energianhinnan nousu vaikuttivat kuntatalouteen kustannuksia kasvattavasti. Talouden epävarmuus näkyy myös Kuhmon kaupungin rahoitusarvopaperien markkina-arvon heilahteluna. Syksyllä 2023 alkanut välineellistetty maahantulo Suomen Itärajalla pysähtyi kaikkien Itärajan rajanylityspaikkojen sulkemisen myötä. Vartiuksen kansainväliselle rajanylityspaikalle Kuhmossa saapui marraskuussa 2023 turvapaikanhakijoita. Ystävyysskaupunkitoiminta Kostamuksen kanssa lakkasi. Varautumiseen poikkeusoloihin reagoitiin. Vaikka korot ovat laskeneet vuoden 2023 yli neljän prosentin lukemista, Yhdysvaltojen vaalit ja sitä seurannut Trumpin tullipolitiikka aiheuttavat epävarmuutta markkinoihin.

Sote-uudistus astui voimaan 1.1.2023, mikä omalta osaltaan helpottaa kuntatalouden suunnittelua. Sote-uudistuksesta huolimatta Kuhmon teki palvelujen turvaamiseksi päätöksen sote-aseman rakentamisesta kunnan taseeseen. Ateria- ja puhtauspalvelut ulkoistettiin 1.2.2024 alkaen, mistä aiheutui lisäkustannuksia, mutta

ratkaisuun päädyttiin tietoisesti työpaikkojen säilyttämisen vuoksi. Te-palvelujen siirtyminen kunnan vastuulle vuoden 2025 alusta lisää kunnan menoja, sillä uudistus ei toteudu kustannusneutraalisti.

Valtuustokauden 2021-2024 aikana Kuhmon kaupunki sai kerrytettyä ylijäämää taseeseen 8,2 miljoonaa euroa, mikä toimii puskurina muun muassa te-uudistuksen ja tulevan hva-kiinteistöjen yhtiöittämisen vaikutuksiin kaupunkiemon talouteen. Sijoitusten markkina-arvo vuoden 2024 lopussa oli 29,5 miljoonaa euroa. Mikäli investoinnit toteutuvat suunnitellulla tavalla, kaupunkiemon lainakanta kasvaa vuoden 2024 lopun vaajaasta 32 miljoonasta eurosta 41 miljoonaan euroon vuosina 2025-2027.

Valtuustokauden 2021-2025 aikana tarkastuslautakunnan jäsenistössä tapahtui runsaasti muutoksia. Puheenjohtaja vaihtui kertaalleen ja varapuheenjohtaja vaihtui kolme kertaa. Lisäksi jäsenistössä tapahtui useita muutoksia, joko jäsenen eroamisen, poissaolon tai varajäsenen siirtyessä varsinaiseksi jäseneksi.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin henkilöstöä ja luottamushenkilöitä työstä kunnan hyväksi ja toivottaa uusille luottamushenkilöille onnea ja menestystä edunvalvontatyöhön.

6 Allekirjoitukset

Kuhmossa 8. päivänä toukokuuta 2025

Aila Heikkinen
puheenjohtaja

Kirsi Virtanen
varapuheenjohtaja

Tauno Harinen
jäsen

Eino Kähkönen
varajäsen

Tapio Lipsonen
jäsen

Sabrina Logeais
jäsen

